

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

**“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАРУБІЖНОЇ
ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІКИ”**

(для спеціалістів, магістрів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом педагогічних наук, доцентом *Л. І. Курач*

Затверджено на засіданні кафедри комерційного та трудового права
(протокол № 4 від 07.12.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Курач Л. І. Навчальна програма дисципліни “Актуальні проблеми зарубіжної школи та педагогіки” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2004. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Актуальні проблеми зарубіжної школи та педагогіки” (для спеціалістів, магістрів), питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах реформування освіти в Україні, спрямованого на демократизацію, підвищення якості, досягнення кращих світових взірців та інтеграцію у світовий освітній простір, знання із специфіки розвитку освіти у країнах світу є надзвичайно актуальним.

Мета дисципліни “Актуальні проблеми зарубіжної школи та педагогіки ” – ознайомити студентів із станом та основними тенденціями, законами і закономірностями розвитку освіти у сучасному світі.

Досягнення цілей курсу передбачає вирішення таких завдань:

- забезпечити опанування студентами кращих здобутків світової педагогіки, формування умінь застосовувати їх у сучасних умовах;
- здійснювати пошукову діяльність, розвивати творчий потенціал;
- формувати цілісну картину світу, професіональний педагогічний світогляд.

Зміст курсу побудований на основі аналізу документальних джерел (документи ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з економічного співробітництва та розвитку, національних міністерств освіти країн світу тощо), концепцій та стратегій розвитку освіти провідних країн світу, педагогічних досліджень зарубіжних науковців.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗАРУБІЖНОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІКИ”

№ пор.	Назва теми
1	Тенденції реформування освіти за рубежом на сучасному етапі
2	Шкільна освіта в зарубіжжі: проблеми та досягнення
3	Середня базова освіта за рубежом: стратегія реформування змісту освіти
4	Старша профільна школа в зарубіжних країнах: принципи організації
5	Особливості контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів у школах зарубіжних країн
6	Характеристика моделей зарубіжної школи
7	Напрями розвитку професійної освіти в зарубіжних країнах
8	Інноваційні освітні системи
9	Вища освіта: тенденції розвитку

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗАРУБІЖНОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІКИ”

Тема 1. Тенденції реформування освіти за рубежом на сучасному етапі

Освіта у глобальному суспільстві: проблеми і перспективи.

Стратегія розвитку освіти в світі. Напрями розвитку дошкільного виховання. Реформи початкової школи. Стан і розвиток середньої освіти. Розвиток професійної освіти. Тенденції розвитку вищої освіти. Освіта дорослих.

Література [5; 7; 8; 15; 18; 29; 35; 36]

Тема 2. Шкільна освіта в зарубіжжі: проблеми та досягнення

Роль міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з економічного співробітництва та розвитку) у виробленні стратегії розвитку шкільної освіти у світі.

Європейський освітній простір як інструмент уніфікації національних освітніх систем.

Література [5; 8; 11; 15; 18; 30; 36]

Тема 3. Середня базова освіта за рубежом: стратегія реформування змісту освіти

Зміст освіти як головний інструмент підвищення якості шкільної освіти на сучасному етапі. Концепції структурування змісту освіти.

Напрями реформування змісту освіти на сучасному етапі. Національні особливості побудови змісту освіти в західноєвропейських країнах.

Література [2–4; 10–12; 15; 19; 22–26; 30]

Тема 4. Старша профільна школа в зарубіжних країнах: принципи організації

Принцип профілізації як інструмент створення умов для задоволення потреб суспільства та ринку праці. Цілі старшої школи, підходи до побудови та організації навчання.

Зміст освіти у старшій школі в зарубіжжі. Перспективні характеристики для впровадження в Україні.

Література [5; 8; 13; 17; 18; 25; 27; 36]

Тема 5. Особливості контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів у школах зарубіжних країн

Функції, види та форми діагностики рівня освіченості. Оцінювання результатів навчання як важлива складова оцінних моделей зарубіжних країн.

Шляхи відображення результатів освіченості. Моніторинг якості освіти.

Національні особливості контролю та оцінювання успішності учнів у школах Західної Європи. Перспективи використання зарубіжного оцінного досвіду в Україні.

Література [9; 16; 20; 21; 36]

Тема 6. Характеристика моделей зарубіжної школи

Система освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Система освіти Франції. Система освіти Німеччини. Система освіти США. Особливості освітньої системи Японії.

Література [8; 13; 17; 27; 28; 35]

Тема 7. Напрями розвитку професійної освіти в зарубіжних країнах

Тенденції розвитку професійної освіти в західноєвропейських країнах. Базова та неперервна професійна освіта у країнах Заходу.

Моделі професійної освіти країн Західної Європи. Дуальна модель професійної освіти Німеччини. Професійні кваліфікації у Великій Британії. Професійна освіта в Іспанії.

Література [8; 18; 32; 33; 35; 36]

Тема 8. Інноваційні освітні системи

Поняття “інновація”. Інновація і реформи в системі освіти. Типи інновацій в школі та вищому навчальному закладі. Фактори творчого саморозвитку і самореалізації вчителя в умовах інноваційної школи.

Причини виникнення та функції альтернативних навчально-виховних закладів. Альтернативні навчально-виховні заклади на Заході. Роль альтернативної освіти у процесі впровадження інноваційних освітніх технологій.

Найвідоміші у світі “Нові школи” ХХ ст. “Вільні шкільні громади” (Німеччина), “Трудова школа” (Німеччина, Швейцарія, Австрія, Росія, Франція), “Школа вільного виховання” (Лейпциг, Росія), американські школи.

Типи педагогічні інновації в системі сучасної вищої освіти. Критерії оцінювання нововведень.

Література [5; 7; 8; 31; 34; 37]

Тема 9. Вища освіта: тенденції розвитку

Шляхи забезпечення якості вищої освіти у розвинених країнах Заходу. Сутність і особливості Болонського процесу. Етапи розвитку, основні складові, завдання та перспективи для України. Особливості впровадження кредитно-модульної системи навчання. Актуальність якості підготовки фахівців у вищій школі з урахуванням кредитно-модульної системи.

Література [1; 5; 7; 8; 33; 36; 38]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Внесок міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з економічного співробітництва та розвитку) у стратегію розвитку освіти у світі.
2. Підходи до побудови системи освіти в різних країнах: спільні характеристики та національні особливості.
3. Провідні тенденції освітніх систем ХХІ ст.
4. Освіта як засіб залучення людини до світу науки та культури.
5. Освіта як фундамент базової культури особистості.
6. Освіта як система і процес.
7. Моделі освіти.
8. Головні елементи освіти — мета і зміст, засоби та прийоми тощо
9. Тенденції реформування освіти в зарубіжжі на сучасному етапі.
10. Всесвітня тенденція глобалізації та її значення для національної освіти.
11. Основні завдання моніторингу якості освіти.
12. Етапи розвитку моніторингу якості освіти у світі.
13. Оцінювання досягнень учнів як механізм діагностики оволодіння освітніми стандартами.
14. Зовнішнє оцінювання навчальних досягнень учнів з діагностичною метою.
15. Зовнішнє оцінювання навчальних досягнень учнів з сертифікаційною метою.
16. Перспективи впровадження зовнішнього оцінювання навчальних досягнень учнів в Україні.
17. Тенденції розвитку вищої освіти у світі та Україні.

18. Шляхи забезпечення якості вищої освіти у розвинених країнах Заходу.
19. Розвиток вищої освіти та завдання вищої освіти в Україні у контексті Болонського процесу.
20. Освіта у глобальному суспільстві: проблеми і перспективи.
21. Сутність і особливості Болонського процесу.
22. Болонський процес: етапи розвитку, основні складові, завдання та перспективи для України.
23. Особливості впровадження кредитно-модульної системи навчання.
24. Актуальність якості підготовки фахівців у вищій школі з урахуванням кредитно-модульної системи.
25. Роль та місце альтернативної освіти у світі.
26. Світові тенденції розвитку дошкільної освіти у світі.
27. Структурні організації систем дошкільної освіти у країнах зарубіжжя.
28. Зміст та методи виховання дітей у зарубіжних дошкільних закладах.
29. Дошкільна освіта в Україні — шляхи використання позитивного зарубіжного досвіду.
30. Початкова освіта сучасної Франції.
31. Початкова освіта сучасної Німеччини.
32. Початкова освіта сучасної Японії.
33. Початкова освіта у Великій Британії.
34. Особливості початкової освіти у США.
35. Концепції структурування змісту шкільної освіти.
36. Напрями реформування змісту шкільної освіти на сучасному етапі.
37. Підходи до формування “ядра” знань у зарубіжній шкільній освіті.
38. Національні особливості побудови змісту освіти в зарубіжних країнах.
39. Здоровий спосіб життя як складова змісту освіти в зарубіжній школі.
40. Розвиток екологічної освіти в зарубіжних країнах.
41. Роль і місце громадянської освіти у школах країн зарубіжжя.
42. Підходи до вивчення іноземних мов у шкільній освіті зарубіжних країн.

43. Функції, види та форми діагностики рівня освіченості у країнах зарубіжжя.
44. Вимірювання та відображення результатів освіченості в зарубіжній школі.
45. Національні особливості контролю та оцінювання успішності учнів у школах Західної Європи.
46. Перспективи використання зарубіжного оцінного досвіду в Україні.
47. Старша школа в зарубіжжі: принципи організації.
48. Мета та завдання професійної освіти.
49. Тенденції розвитку професійної освіти в західноєвропейських країнах.
50. Базова та безперервна професійна освіта у країнах Заходу.
51. Моделі професійної освіти країн Західної Європи.
52. Дуальна модель професійної освіти Німеччині.
53. Професійні кваліфікації у Великій Британії.
54. Професійна освіта в Іспанії.
55. Тенденції розвитку вищої освіти.
56. Провідні напрями і стратегії вищої освіти.
57. Гуманітарні аспекти концепції вищої освіти в Україні.
58. Вища освіта на етапі переходу до інформаційного суспільства.
59. Освіта дорослих.
60. Система освіти Сполученого Королівства Великої Британії.
61. Специфіка сучасного етапу освітніх реформ Північної Ірландії.
62. Сучасна система освіти Франції.
63. Актуальні проблеми освіти Німеччини.
64. Реформування освіти Ізраїлю.
65. Стратегії оновлення змісту освіти у США.
66. Система освіти Угорщини.
67. Система освіти Польщі.
68. Особливості організації освіти Росії.
69. Сучасні освітні реформи КНР.
70. Сучасна система освіти Японії.
71. Спільності та відмінності моделей освіти зарубіжних країн та України.
72. Найбільш відомі у світі “Нові школи” ХХ ст.

73. Досвід роботи вальдорфських шкіл.
74. Проблеми навчання і виховання підлітків та молоді в роботах Рудольфа Штейнера.
75. Адаптація навчання до життя дитини.
76. Виховання і людська свобода.
77. Сприймання краси, посилення релігійно-етичних переживань.
78. Технологія оцінювання навчання учнів у США.
79. Технологія оцінювання навчання учнів в країнах Європи.
80. Технологія оцінювання навчання учнів в Японії.
81. Досвід роботи вальдорфських шкіл в Україні.
82. Причини виникнення та функції альтернативних навчально-виховних закладів.
83. Педагогічна концепція Марії Монтесорі.
84. Педагогічна спадщина Софії Русової.
85. Педагогічна система Селестена Френе.
86. Виховна система Поліни Кергомар.
87. Педагогічні інновації в системі сучасної вищої освіти. Критерії оцінювання нововведень.
88. Поняття “інновація”. Інновація і реформи в системі освіти.
89. Типи інновацій у школі та вищому навчальному закладі.
90. Фактори творчого саморозвитку і самореалізації вчителя в умовах інноваційної школи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Алексюк А. М.* Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник. — К.: Либідь, 1998. — 560 с.
2. *Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти: Моногр. / За ред. В. М. Бебика.* — К.: МАУП, 2004. — 200 с.
3. *Василенко Ніна.* Зарубіжна школа про здоровий спосіб життя // Шлях освіти. — 1999. — № 1. — С. 15–18.
4. *Василенко Н.* Навчання культури здорового харчування в європейській загальноосвітній школі // Рідна школа. — 2001. — № 9. — С. 72–74.

5. *Василенко Н.* Проблема здорового способу життя в освіті європейських країн // Шлях освіти. — 2000. — № 1. — С. 19–22.
6. *Вульфсон Б. Л.* Стратегія розвитку образования на Западе на порогое ХХІ века. — М.: Изд-во УРАО, 1999. — 208 с.
7. *Галузинський В. М., Євтух М. Б.* Педагогіка: теорія та історія. — К.: Вища шк., 1995.
8. *Гончаренко С. У.* Український педагогічний словник. — К.: Либідь, 1997. — 376 с.
9. *Джуринський А. Н.* Развитие образования в современном мире: Учеб. пособие. — М.: ВЛАДОС, 1999. — 200 с.
10. *Зовнішнє тестування.* Аналітичний звіт. 2003 рік. — К.: Центр тестових технологій, 2003. — 68 с.
11. *Єгоров Георгій.* Громадянство у школі Франції // Історія в школах України. — 1997. — № 4. — С. 54–55.
12. *Єгоров Георгій.* Європейська стратегія громадянської освіти і виховання учнів // Історія в школах України. — 1997. — № 3. — С. 50–55.
13. *Єгоров Георгій.* Підручники громадянства: досвід Франції // Історія в школах України. — 1998. — № 2. — С. 53–55.
14. *Єгоров Георгій.* Система освіти у Франції // Історія в школі. — 2001. — № 3–4. — С.13–17.
15. *Єгоров Георгій, Лавриченко Наталія.* Тенденції розвитку порівняльної педагогіки за кордоном // Шлях освіти. — 1999. — № 1. — С. 19–23.
16. *Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф.* Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу. — К.: КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2003. — 186 с.
17. *Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н.* Оцінювання і контроль знань учнів в зарубіжній школі // Історія в школі. — 2000. — № 9. — С. 8–12.
18. *Красовицький Михайло.* Деякі риси системи освіти країн США і Канади // Історія в школі. — 2002. — № 2. — С. 6–10.
19. *Лавриченко Н. М.* Педагогіка соціалізації: європейські абриси. — К.: ВіРА ІНСАЙТ, 200. — 444 с.

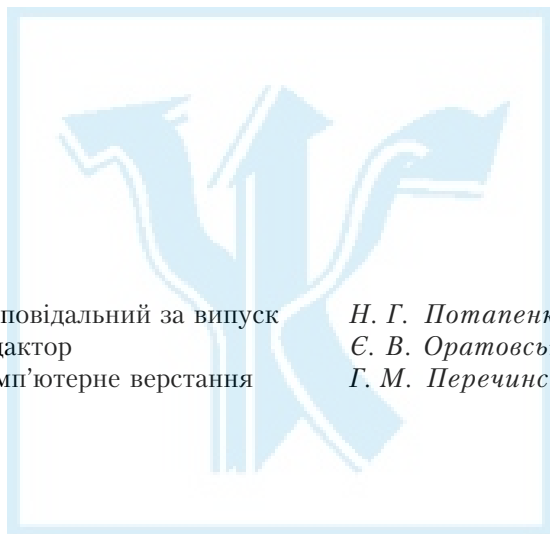
20. *Локшина Олена*. Зарубіжна практика структурування базового компонента змісту освіти // *Шлях освіти*. — 2000. — № 3. — С. 21–23.
21. *Локшина О. І.* Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи. — К.: КМІУВ ім. Б. Грінченка. — 2002. — 52 с.
22. *Локшина О. І.* Моніторинг якості освіти: світовий досвід // *Педагогіка і психологія*. — 2003. — № 1. — С. 108–116.
23. *Локшина Олена*. Напрямки реформування змісту середньої освіти у сучасній Європі // *Історія в школі*. — 2000. — № 9. — С. 13–15.
24. *Локшина Олена*. Про навчання іноземних мов у Європі // *Рідна школа*. — 2001. — № 12. — С. 73–75.
25. *Локшина Олена*. Розвиток екологічної освіти в західноєвропейських країнах // *Хімія і біологія в школі*. — 1999. — № 6. — С. 18–21.
26. *Локшина Олена*. Формування і структурування змісту шкільної освіти в зарубіжжі // *Педагогіка і психологія*. — 1999. — № 4 (35). — С. 58–65.
27. *Локшина Олена, Пустовіт Наталія*. Сучасні тенденції екологічної освіти // *Шлях освіти*. — 1999. — № 2. — С. 27–29.
28. *Локшина Олена, Ткаченко Юрій*. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії // *Історія в школі*. — 2001. — № 7. — С. 23–27.
29. *Оконь В.* Введение в общую дидактику: Пер. с польск. — М.: Высш. шк., 1990. — 276 с.
30. *Першукова Оксана*. Європейська багатомовність в освіті // *Шлях освіти*. — 2000. — № 4. — С. 24–26.
31. *Подласый И. П.* Педагогика. Новый курс: Учеб. для студ. пед. вузов: В 2 кн. — М.: ВЛАДОС, 2000. — Кн. 1: Общие основы. Процесс обучения. — 576 с.
32. *Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна*. — Черкаси: Вибір, 2002. — 322 с.
33. *Пуховська Л. П.* Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності. — К.: Вища шк., 1997.

34. *Сбруєва А. А.* Порівняльна педагогіка: Навч. посіб. — Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. — 300 с.
35. *Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку (Аналітична доповідь Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона.* — 2002. — № 4(28). — С. 2–30.
36. *Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики.* — К.: К.І.С., 2003. — 296 с.
37. *Штейнер Р.* Познание человека и учебный процесс. — М.: Парсифаль, 1998. — 128 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни	
“Актуальні проблеми зарубіжної школи та педагогіки”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни	
“Актуальні проблеми зарубіжної школи та педагогіки”	4
Питання для самоконтролю	7
Список рекомендованої літератури	10

Відповідальний за випуск	<i>Н. Г. Потапенко</i>
Редактор	<i>Є. В. Оратовська</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Г. М. Перечинська</i>

Зам. № ВКЦ-2055

МАУП

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП